

Kåre Hagen

Norsk Institutt for Forskning om Oppvekst, Velferd og Aldring (NOVA)

Avtalene om et Inkluderende Arbeidsliv

En fortid – med fremtid?

**Nasjonal IA-konferanse
Oslo, 21. november 2013**

N O V A

*Norsk institutt for forskning
om oppvekst, velferd og aldring*

Ved inngangen til 2000-tallet..

- **Arbeidslinja** (St.meld 35. 1994-95)
- **Mange velmente tiltak for sykefraværsarbeid**
 - i avtaleområdene, sykefraværsparaplyen, Nasjonalt Forum for integrering av funksjonshemmede, Idébank for sykefraværsarbeid mm.
- **Råd villhet - fraværet øker, tiltakene virker ikke..**
- **Et nytt begrep - et inkluderende arbeidsliv**
- **SANDMANN-utvalget** (NOU 2000:27)
 - **Noe dramatisk annerledes må gjøres**
 - **Balansert endring i sykelønnsordningen**

Sandmann-utvalget

NY AGENDA

- 1. Kampen mellom en-faktor-forklaringer på sykefraværet avvises. Mer komplisert enn bare enten insitamenter eller kun arbeidsmiljø**
- 2. Skal tiltak virke må de forankres på virksomhetsnivå – der sykefravær oppstår. Tiltak må henge sammen fra nasjonalt – bransje – virksomhets - og individnivå**
- 3. Forslaget om reform av sykelønnen skapte et interessefellesskap mellom arbeidsgiver og arbeidstaker (i at staten betaler regningen)**
- 4. IA-avtalen fødes 3.10.01 i et bytte: Staten freder sykelønnsordningen om partene får ned fraværet**

Hva er *egentlig*
IA-avtalen?

Hva er *egentlig* **IA-avtalen?**

**En avtale om hvordan
man samarbeider om
en felles bekymring**

**Et verktøy for å nå helt
bestemte, (tallfestede)
målsettinger**

Hva er *egentlig* IA-avtalen?

En avtale om hvordan
man samarbeider om
en felles bekymring

Et verktøy for å nå helt
bestemte, (tallfestede)
målsettinger

**Brutt to ganger av
staten 2004, 2006**

**‘Bare vanlig norsk
trepartssamarbeid’**

‘Målene er ikke nådd’

**‘Det finnes mer
effektive virkemidler’**

**‘God utvikling har
andre årsaker..’**

Så hvorfor bryter ikke samarbeidet sammen?

- 1. Fellesinteressen i å la (den rike) staten betale en stor del av sykefraværet er sterk!**
- 2. Erkjennelse av at sykefraværsarbeid må forankres på virksomhetsnivå, IA-ambisjonen trenger tre-parts-samarbeidet**
- 3. Læring – erkjennelsen av hvor ambisiøse målene er – dette tar lang tid!**
- 4. Legitim politikkutvikling: Alle partene rundt samme bord**
- 5. Det finnes ikke noe bedre alternativ..**

IA-samarbeidet har også **BEGRENSNINGER**

- **Kontrakten rundt sykelønnsordningen er limet i samarbeidet – delmål 2 og 3 får ikke samme trøkk.**
- **Inkluderingsarbeid innrammet av den enkeltes arbeidskontrakt klarer ikke mobilitet som virkemiddel. En tilpasset jobb kan være i et annet sted, i en annen bedrift.**
- **Partsansvaret for dem utenfor (delmål 2) blir en moralsk besvergelse uten konkrete virkemidler**
- **Når aktørene er hovedsammenslutninger får arbeidsgiverforhold (og ikke f.eks. yrkene) mest oppmerksomhet**
- **Har problemer med ‘differensiert innsats’? sykefraværsarbeid må nå konsentreres til offentlig sektor..**

Inn i fremtiden

ET INKLUDERENDE ARBEIDSLIV

- **IA-samarbeidets begrensninger fordrer en stat som er tydeligere i to ulike roller:**
 - som partner i avtalen
 - som leverandør at det arbeidslivs-parter ikke kan levere
- **Litt tilbake til fortiden? Fra tilretteleggings- og oppfølgingsmani til fokus på yrke og jobbinnhold?**
- **Yrkeslivet som faser – tilbrakt i jobber som passer bedre til helse og livsfase?**
- **Jobbskifte som virkemiddel – krever en velferdsstat som reduserer risikoen ved å prøve**
- **Jobbutprøving som integrasjonsstrategi – partene kan skape**

N O V A

*Norsk institutt for forskning
om oppvekst, velferd og aldring*